

LBRIS

We know
books

Gheorghe Grigurcu

JURNAL VII

E I K O N

București, 2023

1

Scriptor. Martor credibil al condiției existențiale poți fi doar dacă ești într-un fel sau altul victima acesteia.

* * *

Prezentul exploziv, istoria implozivă.

* * *

Un copil poate percepe de timpuriu comicul, dar nu și ridicolul, aducerea la conștiință a acestuia necesitând contactul cu perfida textură a relațiilor sociale. Comicul e un spectacol spontan, ridicolul e produsul unei regii cinice.

* * *

„Mă gândesc la înrudirea interioară cu totul aparte a limbii germane cu limba grecilor și cu gândirea lor. Acest lucru îmi este confirmat în mod repetat astăzi de către francezi. Atunci când încep să gândesc, ei vorbesc în germană. Mă asigură că nu ar răzbi cu limba lor (...) Pentru că ei realizează că nu o pot scoate la capăt în lumea de astăzi cu toată raționalitatea lor atunci când e vorba să o înțeleagă în originea esenței ei. Pe cât de puțin poate fi tradusă poezia, pe atât de puțin poate fi tradusă gândirea. În cel mai fericit caz poate fi parafrazată. De îndată ce încerci să realizezi o traducere literală, totul este modificat” (Heidegger).

* * *

Fericita sfială cu care se apropie scriitorul de propria sa expresie când are senzația că aceasta „i-a mers”.

LBRIS

We know
books

Prozator. În portretele personajelor sale putem găsi nu o dată câte o schiță de autoportret contrastant, cum o mâhnire de sine.

* * *

Senectute. Condiția unui Sisif provizoriu.

* * *

„Drept exemple de Kitsch au fost citate tablourile *pompieri*. Dar astăzi aceste opere nu numai că sunt expuse în muzee, ci sunt chiar vândute colecționarilor rafinați la prețuri foarte mari. Aceasta ar putea pur și simplu să confirme faptul că Urâtul de ieri devine Frumosul de astăzi, cum s-a întâmplat mereu cu reabilitarea produselor artei populare de către înalta cultură. Înalta cultură a reabilitat chiar produsele culturii de masă, precum benzile desenate care, concepute ca un divertisment, sunt astăzi reinterpretate nu numai ca obiecte ce stârnesc nostalgie, ci ca produse de o remarcabilă calitate artistică” (Umberto Eco).

* * *

Imaginarul putând deveni un mijloc prețios de comunicare a realului.

* * *

Senectute. Cedezi, desigur. Dar n-ai cedat mereu, începând cu anii tinereții? N-ai o rutină în această privință? Încă un avantaj al vârstei actuale...

* * *

Scriptor. Ia distanță față de vis, înainte ca visul să se îndepărteze de tine.

* * *

„Eu nu caut, eu găsesc” (Picasso).

Periferiile: provincii ale orașelor, confirmându-și condiția prin faptul că în perioada postbelică o foarte mare parte a populației noastre rurale s-a „orașenizat”. Surprinzător însă câte trăsături ale mahalalei de odinioară se pot regăsi în mentalul noului orașean hibrid. Sporindu-și forțat populația, mediul urban n-a avut nimic semnificativ de câștigat sub raportul civilizației, pe când cel rural s-a ales cu o soluție de mizeră supraviețuire. Reziduuri ale impurității comuniste, filtrându-se cu greutate.

*
* *

„Cei învinși într-o bătălie au totdeauna grijă să se convingă că au fost trădați” (R.L. Stevenson)

*
* *

A. E.: „Viața dominată de mijloacele tehnice ale prezentului tot mai acaparante, consumând solitudinea astfel cum în marile orașe dispar treptat spațiile verzi. Un soi de industrializare a sufletelor”.

*
* *

„Lui Dumnezeu totul îi este permis. Acest gând este motto-ul meu, în cel mai profund sens al cuvântului, și el a căpătat o atât de mare importanță pentru mine, cum nu mi-aș fi închipuit vreodată. Nici o clipă nu-mi permit să îndrăznesc a-mi imagina că dacă eu nu întrevăd nici o cale de ieșire, acest lucru ar însemna că nici pentru Dumnezeu nu ar exista o astfel de cale. Căci a confunda fantezia ta mizerabilă, sau altceva de genul acesta, cu posibilitățile de care dispune Dumnezeu înseamnă mândrie și disperare” (Kierkegaard).

*
* *

De vorbă cu un intelectual ateu pe tema credinței. Drept concluzie rezonabilă, recurg la opinia lui Jean

d'Omersson: Dumnezeu e neverosimil, dar absența lui Dumnezeu e și mai neverosimilă. Interlocutorul tace.

* * *

A. E.: „Un defect al tău pe care nu l-ai avut în vedere ți-l aduci la conștiință descoperindu-l la Celălalt. Cu toate că acest fapt s-ar putea să nu te apropie de purtătorul său. Un egotism al negativului?”

* * *

Scriptor. Excesul atentează la misteriosul efect al incipitului, străduindu-se a-l scoate din joc. Demonia excesului.

* * *

Ceea ce simțeam de o bună bucată de timp în chip difuz, amânând a mă pronunța, dobândește o afirmare categorică. „Prezenteismul (definit de Alan Bloom în cartea lui despre universitatea americană) caracteristic douămiiștilor, absolutismul concepției lor conduc nu doar la ignorarea trecutului, dar la negarea lui. Cei mai mulți dintre predecesori sunt dați, pur și simplu, uitării. Un astfel de fenomen n-a mai avut loc din anii 1950. (...) Ca și realismul socialist, actualul prezenteism nu se sprijină pe o literatură valoroasă, cu excepțiile de rigoare, și nici nu susține cauza unei reale înnoiri. (...) Convingerea mea, luați-o cum vreți, este că nici un altul, nici poet, nici prozator, nici critic, n-a confirmat într-o asemenea măsură încât să merite un loc în istoria literaturii. Unii ar trebui să fie mulțumiți dacă își vor afla un loc în dicționar. Pentru criticii douămiiști, acesta reprezintă un enorm handicap, de care unii nu sunt nici măcar conștienți” (Nicolae Manolescu).

* * *

Caracter „realist”. Tranzacțional față de trecutul său, obedient față de prezentul său, autoritar față de viitorul său.

LBRIS

We know
* books *

Deoarece Ingres mai avea pe lângă pictură o ocupație favorită, cântatul la vioară, a apărut sintagma *le violon d'Ingres*, cu sensul de *hobby*.

* * *

„O lucrare alb-negru, realizată de Man Ray în 1924, arată spatele gol al modelului și iubitei lui Kiki, care privește ușor spre stânga și poartă pe cap un turban. Artistul a dezvoltat fotografia și a desenat pe aceasta *f*-urile unei vioare, urmărind conturul spatelui femeii. Apoi a fotografiat iar noua realizare și a rezultat astfel una din capodoperele sale suprarealiste pe care a numit-o *Le violon d'Ingres*. (...) Cât despre valoarea concretă a lucrării, aceasta pare că va depăși recordurile înregistrate până în prezent de casele de licitații. Originalul *Le violon d'Ingres* al lui Man Ray va fi licitat la Christie's în luna mai a acestui an, iar estimările indică un preț de vânzare între cinci și șapte milioane de dolari” (*Dilema veche*, 2022).

* * *

Vârstă. Se întâmplă uneori să improvizezi Paradisul pierdut, sacralizându-i resturile.

* * *

Disponibilitatea constantă a unui abis.

* * *

Pelicula naivă care acoperă uneori afirmațiile cele mai dureros grave, cum un scâncet copilăresc.

* * *

„La îndemnul lui Foiaș, citesc *Rendez-vous Jugement dernier* de Petru Dumitriu. Nu mă prea încântă – parcă *Incognito*, care mi s-a părut tot atât de *fals* la lectură era ceva mai bun. (...) Se simte în scrisul lui P. D. un fel de

stranie *insensibilitate morală*, un fel de vid rece, în care autorul pare a se fi instalat confortabil, iar acest vid e locul din care el vorbește, locul din care vocea lui își articulează poveștile. Singurul lucru interesant e să constat cât de profund a fost marcat P. D. de comunism, atât de profund, încât chiar și când încearcă *sincer* să-l denunțe nu izbutește să se elibereze de acel *pseudo* radical, să iasă din acel vid moral în care-l împinsese tentația puterii” (Matei Călinescu).

*
* * *

Scriptor. Grație amneziei aduse de senectute, te afli pe calea visată, cea a impersonalizării. Curând îți vei uita oare și numele?

*
* * *

Lucrurile se pot teme de oameni ai domoai unor viețuitoare neajutorate, dar cum să ne dăm seama de aceasta?

*
* * *

„Lângă Nantes, un grup de oameni pasionați de șah au pus mână de la mână și au construit cea mai mare piesă de șah din lume: 6,30 m. înălțime și 3, 8 tone. Este, desigur, un rege. Și, pardon, este alb. Până la această ispravă a francezilor, cea mai mare piesă de șah din lume era una din America: doar 6,09 m. înălțime Tot un rege. Și tot alb. Oameniiăștia nu au înțeles ce vremuri trăim? Sper să nu le dea cineva șah-mat cu nebunul negru” (*Dilema veche*, 2022).

*
* * *

A. E.: „Toamna, o suprasaturație a naturii? La un moment dat, asemenea unui ins care a mâncat prea mult, își vomită fructele răskoapte, frunzișul galben”.

Scriptor. Nimicuri, îți dai seama, dar încă atât de *vii*, încât e dificil să le numești.

* * *

Mai sensibilă umbra decât cel pe care e obligată a-l însoți, din care motiv adoptă o mobilitate salvatoare, deformități care bat spre imaginar.

* * *

„NASA a confirmat că un mega asteroid a trecut pe lângă Pământ, ieri. Oamenii de știință l-au catalogat drept nepericulos, în ciuda apropierii de planeta noastră. Asteroidul 2021 GT2 are o lățime estimată între 37 și 83 de metri și ar putea provoca daune majore dacă s-ar lovi de Pământ. A trecut însă pe lângă noi la o distanță de 3,5 milioane kilometri. Obiectul spațial a fost comparat de către astronomi cu o balenă albastră, care în medie are o lungime de aproximativ 70 de metri” (*Click*, 2022).

* * *

Trecutul: rătăcirea nu o dată tensionată de suferință a amintirilor prin memorie.

* * *

Un segment de timp suspendat în favoarea altui segment de timp, fără a-ți da seama care din ele joacă rolul în cauză.

* * *

A. E.: „Biserica noastră n-a omis să-l excludă pe Părintele Arsenie Boca, dar întârzie a-l canoniza. Din păcate, Sfântul Arsenie Boca n-a fost izgonit din rândul clericilor de organele comuniste, ci caterisit, în 1959, de episcopul Aradului, Andrei Magheru. Cum de se tergiversează atât legitima reparație? Deși motivele pot fi bănuite...”

„Pe Dumnezeu Îl ai sădit în structura ta spirituală. Tu ești altoit cu un Om-Dumnezeu, absolut superior condiției tale pământești. Prin aceasta, și tu ești fiu al lui Dumnezeu. Ne-a dat și nouă puterea să fim fiii lui Dumnezeu. Dacă cineva e conștient și trăiește această evidență interioară și pe celălalt plan al existenței, unuia ca acela nici un rău nu i se mai poate întâmpla” (Arsenie Boca).

*
* * *

Teama de moarte e (și) o teamă de tine însuși.

* * *
* * *

Unele texte se cer citite în plină lumină solară, altele în penumbra pe care o conțin ele însele.

* * *
* * *

„Urâtenia este frumusețea care se odihnește” (Jean Genet).

* * *
* * *

Autori deveniți *importanți*, conform unor indubitabile indicii. „Uită” promisiunile făcute, te amână, vorbesc lăconic la telefon sau evită a răspunde, nu dau nici un semn de viață când ai scris despre ei și altele asemenea. O „economie” a actelor comportamentale îi înalță triumfal deasupra semenilor care atât de imprudent se dedau risipei în toate cele.

* * *
* * *

Șerban Foarță, un Gustav Klimt al poeziei noastre.

* * *
* * *

„O vulpe pe nume Günther» – titrează *Der Spiegel* un articol despre o vulpe care a apărut într-un birou al Senatului din Berlin și pe care senatoarea Katja Kipping a

botezat-o Günther. «Nu se știe cum a reușit să ajungă până la etajul 6, fără carte de identitate sau programare» – a postat Administrația pe Twitter. Râdem și glumim, totuși, având în vedere că, recent, o altă vulpe a fost fotografiată într-un autobuz, tot în Berlin, poate ar trebui să ne gândim că avem de-a face cu un *remake* vivanț al cărții lui Lion Feuchtwanger – redenumit, bineînțeles, *Vulpile din vie au ajuns în Berlin*” (Dilema veche 2022).

*
* * *

Stranietăți. Uți unele lucruri pentru că ți le amintești prea des. Ții minte unele lucruri pentru că ți le amintești rar. Un reflex aristocratic al memoriei?

*
* * *

A. E.: „Naivitatea: o stângăcie încă neomologată de un demon”.

*
* * *

Acianopsie: defect de vedere constând în dificultatea de a distinge culoarea albastră.

*
* * *

În răstimpuri, vacarmul inexistenței.

*
* * *

„Noi tindem spre dialog, spre *conversație*. Ne place să evităm lungile înșiriri informative (*narațiunea*), ba chiar pe acestea le transformăm în discurs aducându-le la persoana întâi, dându-le culoarea personajului care le rostește. Căutăm prin urmare, în arta narativă, *teatrul*, nu *scenicul*. Ori asta să vină de la frecventarea cinematografului, care ne-a învățat să distingem între vizual și cuvânt, care înainte se contopeau în teatru? Acum se întâmplă că *cinematograful* povestește în mod vizual, și că *romanul* reprezintă

în mod verbal, și noi nu mai vrem să știm de teatru iar pe cel din trecut preferăm să-l citim” (Cesare Pavese).

*
* * *

Pictură. În unele tablouri realul se privește pe sine ca într-o oglindă. În altele își descoperă absolutul (se sacrifică).

*
* * *

A iubi un animal înseamnă a te transpune în destinul său de care acesta nu e conștient.

*
* * *

Scriptor. A căuta să opui biete ingeniozității deopotrivă vieții și morții.